

Vergaderjaar 2013–2014

33 750 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2014

F

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 18 maart 2014

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ heeft kennisgenomen van de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 24 december 2013 waarin zij ingaat op de voornaamste ontwikkelingen in de cultuursector zoals beschreven in Cultuur in Beeld 2013.² In deze brief is zij ook ingegaan op de gevolgen van de cultuurbezuinigingen voor de sector, waarmee zij uitvoering gaf aan een toezegging aan de Eerste Kamer³ mede in het licht van de aangehouden motie-Van Boxtel c.s.⁴ Naar aanleiding van deze brief hebben de leden van de fractie van **GroenLinks** op 31 januari 2014 enkele vragen gesteld aan de Minister.

De Minister heeft op 17 maart 2014 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
F. Bergman

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Linthorst (PvdA), Kox (SP), Sylvester (PvdA), Essers (CDA), Engels (D66), Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU) Schaap (VVD), De Vries-Leggedoor (CDA) (*voorzitter*), Lokin-Sassen (CDA), Backer (D66), Ganzevoort (GL) (*vice-voorzitter*), De Lange (OSF), Koole (PvdA), Sent (PvdA), Vlietstra (PvdA), Van Strien (PVV), Sörensen (PVV), Frijters-Klijnen (PVV), Bruijn (VVD), Gerkens (SP)

² Kamerstukken 1 2013/14, 33 750 VIII, E.

³ Toezegging **T01791** op www.eerstekamer.rtl

⁴ Kamerstukken 1 2013/14, 33 750 VIII, A.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Den Haag, 31 januari 2014

De commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft kennisgenomen van uw brief van 24 december 2013 waarin u ingaat op de voornaamste ontwikkelingen in de cultuursector zoals beschreven in Cultuur in Beeld 2013.⁵ In deze brief bent u ook ingegaan op de gevolgen van de cultuurbezuinigingen voor de sector, waarmee u uitvoering gaf aan een toezegging aan de Eerste Kamer⁶ mede in het licht van de aangehouden motie-Van Boxtel c.s.⁷ De brief geeft de leden van de fractie van **GroenLinks** aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben kennisgenomen van het rapport Cultuur in Beeld 2013 en de bijlage Cultuur in Cijfers 2013. De aanleiding voor deze stukken was het debat over cultuurbeleid van 24 september 2013 waarin gevraagd werd om een totaalbeeld van de effecten van bezuinigingen op de gezelschappen, theaters en concertzalen en op onder meer de diversiteit in het aanbod. In uw brief meldt u met welke percentages de subsidies van de rijksoverheid (20%), provincies (23%) en gemeenten (4–14%) zijn afgenomen. Vervolgens meldt u dat de basisinfrastructuur verkleind is van 172 naar 84 instellingen. Van de 81 instellingen die geen subsidie in het kader van BIS meer ontvangen, zijn er 13 die hun activiteiten definitief beëindigd hebben en 16 die zonder structurele overheidssubsidie hun werk voortzetten. Bij de uit rijkscultuurfondsen gesubsidieerde instellingen zijn er opgeteld ten minste 28 die hun activiteiten definitief beëindigd hebben en 43 die hun activiteiten zonder structurele subsidie voortzetten.

U concludeert dat «tot op heden veel instellingen die geen structurele subsidie meer ontvangen van de overheid hun activiteiten vooralsnog weten te continueren.» De leden van de fractie van GroenLinks hebben daarbij nog enkele vragen ter precisering omdat de «effecten van bezuinigingen» waarnaar gevraagd was, niet alleen doelden op het aantal instellingen, maar vooral op het door die instellingen gerealiseerde culturaanbod. Bovendien betreffen de gegevens uit Cultuur in Cijfers grotendeels de periode vóór de recente bezuinigingen. Voor een scherper beeld van de effecten van de bezuinigingen ontvangen zij daarom graag antwoord van de regering op de volgende vragen:

- In welke mate zijn instellingen in staat buiten overheidssubsidies om eigen inkomsten te verwerven? Zijn dit inkomsten van bezoekers of nieuwe sponsors? Hoe ligt dit voor de onderscheiden disciplines? In welke mate hebben instellingen hiermee subsidiekortingen kunnen compenseren?
- Wat zijn de effecten van het verminderen van de instellingssubsidies voor de verstrekkingen van projectsubsidies? In welke mate is de aanvraagdruk toegenomen en wat is het effect van verstrekkingen voor het financiële beeld van de disciplines? In welke mate komt het voor dat instellingen van een toegekende projectsubsidie afzien omdat ze te weinig overige subsidies weten te verwerven en daardoor het project niet kunnen realiseren?
- Hoeveel (en welke) instellingen (onderscheiden naar disciplines) zijn in staat bij verminderde of beëindigde subsidiëring hun activiteiten op

⁵ Kamerstukken 1 2013/14, 33 750 VIII, E.

⁶ Toezegging **T01791** op www.eerstekamer.rtl

⁷ Kamerstukken 1 2013/14, 33 750 VIII, A.

hetzelfde niveau voort te zetten en hoeveel (en welke) instellingen hebben hun activiteiten significant beperkt of bijgesteld In een andere richting?

- In welke mate hebben instellingen die hun activiteiten in aantal gelijk houden deze drastisch aangepast aan een soms ingrijpend gekrompen budget? Kloppen de signalen dat gezelschappen het aantal (nieuwe) producties terugbrengen of de salarissen van uitvoerenden halveren? Wat is hiervan het gevolg voor stageplaatsen en de mogelijkheden voor beginnende artiesten?
- Wat zijn de effecten van nieuwe criteria voor de verdeling van de gelden, zoals bij het Fonds Podiumkunsten? Is het nieuwe systeem waarbij het aantal speelbeurten een grote rol speelt succesvol en in welke mate stimuleert dit tot vergroting van de eigen inkomsten? In hoeverre speelt hierbij mee dat onder druk van gemeentelijke bezuinigingen kleine theaters sluiten en grote theaters meer kiezen voor ongesubsidieerd aanbod? Is, kortom, het opgelegde aantal speelbeurten wel haalbaar?
- Wat zijn de effecten van de bezuinigen voor talentontwikkeling bij de uitvoerende kunsten? Klopt het dat de resterende productiehuisen hun activiteiten verlegd hebben van faciliteren van beginnende theatermakers naar het verzorgen van producties van meer gevestigde makers? Wat is hiervan het te verwachten gevolg voor de langere termijn? Wat zijn de effecten van de bezuinigingen en het basisinfrastructuurbeleid voor onderscheidenlijk grote en kleine zalen? Is er nog sprake van een samenhangend beleid voor talentontwikkeling en zo ja, waaruit bestaat dat beleid? Vindt u dat de BIS-instellingen op dit moment genoeg aan talentontwikkeling doen en bent u ervan op de hoogte dat alle makers die nu in het kader van talentontwikkeling bij een groot gezelschap werken daarvoor eerst een traject bij een (toen nog bestaand) productiehuis hebben gevolgd?
- Wat zijn de effecten voor collectievorming bij de musea? Welke nadelige gevolgen zijn op langere termijn te verwachten van de huidige bezuinigingen?
- Welke patronen tekenen zich af in de financiële posities van de instellingen en hun langetermijnvooruitzichten? Hoeveel (en welke) instellingen zijn bij ongewijzigd beleid van de instelling zelf en/of de overheid in hun voortbestaan bedreigd? In hoeverre zijn de bij de subsidieaanvraag ingediende begrotingen gerealiseerd (kostenreductie en toename eigen inkomsten)? Zijn de aannames in die begrotingen robuust gebleken? Zijn instellingen nog in staat begrotingen te maken die hen in staat stellen op de lange termijn projecten op te starten?
- Hoeveel banen zijn er verloren gegaan in de sector? Hoe groot is de werkloosheid onder kunstenaars en kunstvakdocenten vergeleken met 2008? Wat is de prognose voor krimp voor de komende jaren? Hoeveel werk is verloren gegaan bij zzp-ers in de cultuursector?
- Bent u bereid op deze en andere indicatoren jaarlijks te monitoren in deze bijzonder kwetsbare fase van ingrijpende veranderingen in de financiering van het cultuurbeleid?
- Herkent u het bericht in NRC Handelsblad van 29 januari 2014 dat de gemeenten vanaf 2015 ongeveer 250 miljoen euro zullen bezuinigen op hun cultuurbeleid?⁸ Welk extra effect is daarvan te verwachten op het gehele stelsel van culturele voorzieningen?

⁸ <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/01/29/korting-cultuur-wordt-verdubbeld-na-rijk-snijden-ook-gemeenten-fors/>

De commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag uiterlijk binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
G. de Vries-Leggedoor

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 maart 2014

Op 31 januari heeft de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mij een brief gestuurd waarin de leden van de fractie van GroenLinks aanvullende vragen stellen over de effecten van de bezuinigingen op de culturele sector. Dit was naar aanleiding van mijn brief van 24 december 2013 waarin ik de voornaamste ontwikkelingen in de culturele sector, alsmede een eerste beeld van de gevolgen van de bezuinigingen op de culturele sector schets.

In de publicatie *Cultuur in Beeld 2013* en mijn brief van 24 december jl. heb ik, voor het eerst na de bezuinigingen, kunnen presenteren hoeveel instellingen er komende jaren subsidie ontvangen van het Rijk, de rijkscultuurfondsen en de gemeenten en hoeveel instellingen die tot op heden subsidie kregen de komende jaren geen subsidie meer krijgen. Een fijnmaziger beeld is op dit moment niet te geven.

Voor de zomer presenteert de Raad voor Cultuur zijn brede verkenning die de stand van cultureel Nederland schetst. Deze verkenning is de eerste stap op weg naar de «agenda cultuurbeleid» waarin de raad mij adviseert over de hoofdlijnen van het cultuurbeleid 2017–2020.

In het najaar presenteer ik u de volgende editie van de publicatie *Cultuur in Beeld*. Deze publicatie geeft een kwalitatief en kwantitatief overzicht van de ontwikkelingen in de cultuursector, op basis van onderzoek, gegevens van het Ministerie van OCW, de publieke cultuurfondsen, brancheorganisaties en gemeenten. *Cultuur in Beeld* brengt relevant onderzoek over de culturele sector samen. De publicatie belicht dit onderzoek en brengt het onderzoek waar mogelijk met elkaar in verband. Zo geeft *Cultuur in Beeld* een overzicht van de trends en ontwikkelingen in de culturele sector. Dit zijn macro-ontwikkelingen over de totale sector, bijvoorbeeld de bijdrage van kunst en cultuur aan de Nederlandse economie en werkgelegenheid, en de sociaal-maatschappelijke waarde van cultuur. Deze ontwikkelingen breng ik in beeld voor de totale breedte van de culturele sector, gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd. Gezamenlijk met de rijkscultuurfondsen, provincies en gemeenten werk ik daarnaast aan gedegen gegevensverzameling over het functioneren van gesubsidieerde culturele instellingen. Van instellingen die geen subsidie meer ontvangen kunnen we dit type bedrijfsmatige gegevens niet meer verzamelen. Op basis van de gegevens van gesubsidieerde instellingen kunnen we onder andere de ontwikkelingen van de gevolgen van de bezuinigingen voor de culturele sector volgen.

U vraagt mij of ik het bericht in *NRC Handelsblad* van 29 januari 2014 herken dat de gemeenten vanaf 2015 ongeveer 250 miljoen euro zullen bezuinigen op hun cultuurbeleid.⁹ U vraagt mij daarnaast welk extra effect daarvan te verwachten is op het gehele stelsel van culturele voorzieningen. Het bericht uit *NRC Handelsblad* baseert zich op een rapportage van Berenschot. Zoals ik 25 februari jl. ook aan de Tweede Kamer heb gemeld geeft de rapportage een gemengd beeld. Zo blijkt dat een deel van de gemeenten verwacht vanaf 2014 opnieuw te zullen bezuinigen op cultuur. Daar tegenover staat dat een groot aantal gemeenten verwacht

⁹ <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/01/29/korting-cultuur-wordt-verdubbeld-na-rijk-snijden-ook-gemeenten-fors/>

niet te zullen bezuinigen. De meting onder vijftig gemeenten is beperkt. Daarnaast geeft het moment van meten weinig inzicht in de toekomst. Het is dan ook te vroeg om hier conclusies aan te verbinden. Komende maanden zal duidelijk worden hoe gemeentebesturen na de verkiezingen in 2014 hun financiële opgaven voor de volgende jaren zullen realiseren en op welke wijze de budgetten voor cultuur hier een rol in zullen spelen.

Naast onderzoek naar de ontwikkelingen in de culturele sector laat ik op reguliere basis onderzoek uitvoeren naar de ontwikkeling in de uitgaven aan cultuur van gemeenten en provincies. Deze analyses gebruik ik voor de ontwikkeling van toekomstig beleid en presenteer ik jaarlijks in de publicatie Cultuur in Beeld. De eerstvolgende versie van Cultuur in Beeld verschijnt in het najaar van 2014. Naar verwachting zal deze publicatie veel van de vragen die bij u leven beantwoorden.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker